

Muntjaks ontsnappen beperkt, maar opmerkzaamheid is geboden

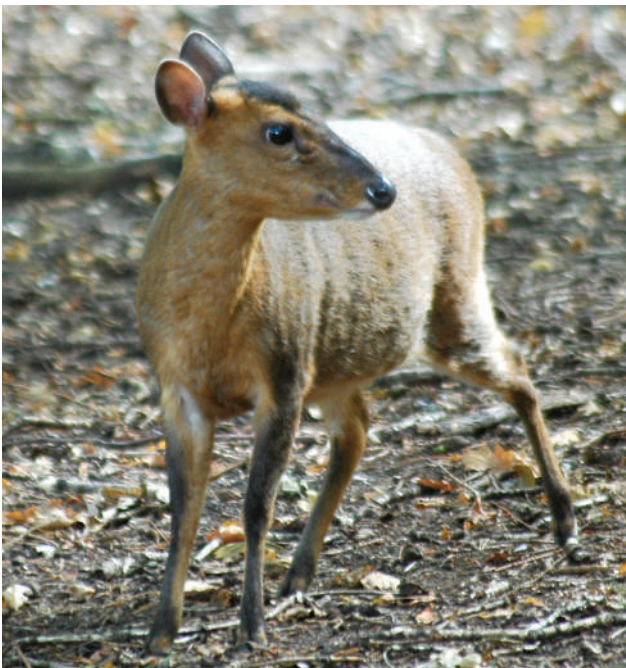
Ellen van Norren (Zoogdierverseniging), Jim Casaer & Tim Adriaens (INBO)

De muntjak lijkt voorlopig geen vaste voet aan de grond te krijgen in Nederland, zoals dat wel is gebeurd in het Verenigd Koninkrijk. Er ontsnappen een aantal keer per jaar dieren uit gevangenschap, die zich in het wild niet lijken te handhaven. Maar oplettendheid is geboden, vooral als meerdere dieren tegelijk ontsnappen.

De muntjak (*Muntiacus reevesii*) is een Oost-Aziatisch hoefdier, dat kleiner is dan een ree. Hij heeft opvallende slagandjes en vergeleken met een ree korte pootjes. Sinds 2016 staat het muntjak op de Unielijst van invasieve exoten. Dat betekent dat het houden van deze dieren in de loop van de tijd wordt beperkt en dat handel is verboden.

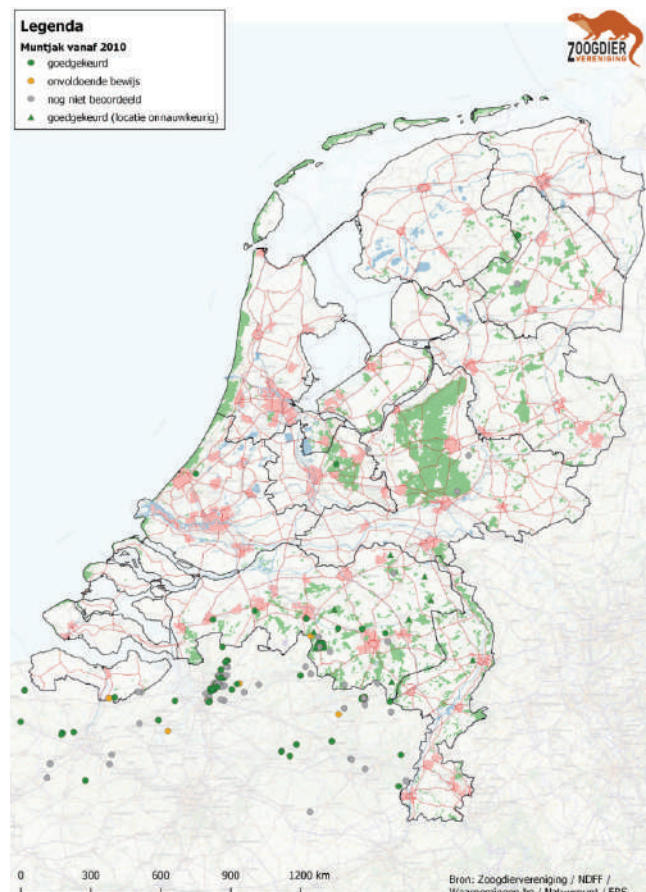
In figuur 2 is de verspreiding van de meldingen van muntjak in Nederland en Vlaanderen weergegeven. Hoeveel dieren in Nederland en Vlaanderen in totaal voorkomen is niet bekend. In Nederland werden in 2018 en 2019 in de grensstreek met Vlaanderen muntjaks gemeld ten zuiden van Breda, ten noorden van Maastricht en in Zeeuws-Vlaanderen. Verder weg van de Vlaamse grens werden vier meldingen gedaan, namelijk bij Culemborg, Den Haag, Utrecht en in Drenthe. Het dier komt dus sporadisch voor in Nederland. Uit andere gebieden waar muntjak eerder werd gemeld, zoals de Veluwe en Landgoed de Utrecht (zie Kijk op exoten 17, november 2016), werden afgelopen jaar geen meldingen gedaan.

In Vlaanderen werd de eerste bevestigde veldwaarneming van muntjak in de natuur pas in 2009 verricht in Schoten, in het noordwesten van de provincie Antwerpen. Tussen 2010 en 2012 bleef het bij enkele waarnemingen. De daaropvolgende jaren nam het aantal waarnemingen gestaag toe tot 27 in 2014. Ook het aantal kilometerhokken waarin muntjakken werden gezien steeg. De soort is ondertussen in alle Vlaamse provincies waargenomen, vaak in tuinen of als verkeersslachtoffer.

Figuur 1: Muntjak. (Foto: Bernadette van Noort)

Figuur 2: Verspreiding van muntjak in Nederland en Vlaanderen. (Bron: NDDF/Zoogdierverseniging, waarneming.be, Natuurpunt)

Figuur 3: Autopsie muntjak bij INBO. (Foto: Tim Adriaens)

In december 2018 werd in Vlaanderen bekend gemaakt dat muntjaks zijn gefokt en vrijgelaten voor de jacht¹. Er zijn tientallen dieren aangetroffen bij twee mensen die zijn aangehouden. In 2018-2019 werden door de Vlaamse Overheid gerichte inspanningen gedaan om een verdere vestiging van muntjak in Vlaanderen tegen te gaan. Enkele vrijlevende dieren werden met gerichte acties verwijderd uit bosrijke domeinen of natuurgebieden. In het Verenigd Koninkrijk heeft een dergelijke bron geleid tot een explosief gegroeide populatie muntjaks. De British Mammal Society schat dat de dichtheid aan muntjaks al oploopt naar 100 dieren per km² in geschikt habitat.

Meer informatie over de verspreiding en levenswijze van muntjak is nodig. Op 30 januari 2019 werden door INBO en de Zoogdierverseniging gezamenlijk vier mannelijke muntjaks geautopseerd (zie figuur 3) uit de grensregio. De vastgestelde breuken (poten, kop, hals) wezen uit dat deze dieren alle werden aangereden. In de maag van deze dieren troffen we eikels, bramen, kersen en veel plantaardig materiaal aan. Actueel wordt gekeken hoe aan de hand van wildcamera's in Vlaanderen gericht een early warning opgezet kan worden in de belangrijkste risicogebieden om een snelle reactie mogelijk te maken. In Nederland is eind 2018 in opdracht van de NVWA een cameraval- en warmtebeeldcamera-onderzoek uitgevoerd in Noord-Brabant. Hierbij zijn geen muntjaks aangetroffen.

Waarnemingen melden

Wij roepen terreinbeheerders en wildbeheereenheden en anderen (in Nederland met nadruk in Noord-Brabant en Limburg) op om waarnemingen van muntjak door te geven op waarneming.nl, telmee.nl of waarneming.be.

Voetnoot

¹ https://purews.inbo.be/ws/files/11497829/Casaer_etal_2015_BestPracticeVoorBeheerChineseMuntjakMuntiacusReevesiInVlaanderen.pdf
<https://www.ecopedia.be/dieren/muntjak>